

Viestintä ja kehitys -säätiön toimintakertomus 1.1.-31.12.2018

Viestintä ja kehitys -säätiö Vikes on journalistien ja media-alan säätiö, jonka perustehtävä on edistää sananvapautta sekä median moniarvoisuutta demokratian ja yhteiskunnallisen kehityksen perustana. Vikes on ainoa sananvapauteen ja journalismiin erikoistunut suomalainen kehitysyhteistyön tekijä. Sen taustalla on 27 suomalaista journalistijärjestöä ja muuta viestintäalan yhteisöä.

Säätiö perustettiin loppuvuodesta 2004 ja merkittiin patentti- ja rekisterihallituksen säätiörekisteriin 18.3.2005.

Itsenäisellä, moninaisella ja eettisesti toimivalla medialla on kiistan rooli demokratiassa, kuten on myös vahvalla ja moniäänisellä kansalaisyhteiskunnalla. Globaalien ilmasto-, talous- ja ihmisoikeusongelmien ratkaiseminen edellyttää kriittistä ja asiantuntevaa journalismia. Riippumaton, ammattitaitoinen media ja kansalaisten avoimet viestintäverkostot edistävät sekä kansalaisyhteiskunnan että talouden kestävästä kehitystä ja siten myös köyhyyden poistamista.

Vuonna 2018 Vikes teki kehitysyhteistyötä kolmella mantereella ja kuudessa maassa: Myanmarissa, Nepalissa, Somaliassa, El Salvadorissa, Hondurasissa ja Nicaraguassa. Lisäksi Tansaniassa tehtiin pienimuotoista yhteistyötä ja suunniteltiin uutta hanketta. Vikes toteuttaa kehitysyhteistyötä yhteistyössä paikallisten kumppaneiden kanssa, jotka ovat media-alan järjestöjä (esimerkiksi Center for Investigative Journalism Nepalissa), ammatillisia yhdistyksiä (esimerkiksi Somalian Journalistiliitto) ja erikokoisia medioita (esimerkiksi Onda Local Nicaraguassa). Tärkeä kohderyhmä ovat yksittäiset journalistit ja Myanmarissa dokumentaristit, joiden ammatillista koulutusta ja yhteiskunnallista asemaa Vikes tukee.

Vikes mahdollistaa suomalaisten toimittajien ja media-alan ammattilaisten asiantuntemuksen hyödyntämisen suomalaisessa kehitysyhteistyössä. Samalla Vikes tarjoaa suomalaisille toimittajille ja media-alan ammattilaisille mahdollisuuden osallistua sananvapauden edistämiseen niin Suomessa, Euroopassa kuin kehittyvissäkin maissa.

Tällä hetkellä sananvapauden merkitys keskeisenä ihmisoikeutena korostuu entisestään, kun median toimintavapaus, sananvapaus ja kansalaisyhteiskunnan tila kapenevat eri puolilla maailmaa, myös Euroopassa. Suomessa sananvapauden rajoja koetellaan myös, mikä haastaa Vikesiä vahvistamaan toimintaansa myös kotimaassa.

Vikesin osaamiselle ja sananvapauden edistämistyölle on olemassa selkeä tarve, johon Vikes vastaa omalla asiantuntijatyöllään. Vikesissä työtä tehdään journalisteilta journalisteille, ja korostamme osallistavaa työtettä sekä molemminpuolista oppimista suomalaisten ja muiden maiden toimijoiden välillä.

Hallinto ja henkilöstö

Vikesin toimintaa johtaa hallitus yhteistyössä toiminnanjohtajan kanssa. Hallituksen valitsee säätiön taustayhteisöjen edustajista koostuva valtuuskunta. Valtuuskunnan puheenjohtajana toimi vuonna 2018 Aapo Parviainen. Valtuuskunta kokoontui sääntömääräiseen kevätkokoukseen 22.5.2018 ja syyskokoukseen 19.12.2018.

Keväällä 2016 päivitettyjen sääntöjen mukaan hallitukseen kuuluu puheenjohtajan lisäksi vähintään viisi ja enintään kymmenen jäsentä. Kaikki ovat hallituksen varsinaisia jäseniä. Hallitus kokoontui vuoden aikana viisi kertaa.

Hallitus 1.1. – 31.12.2018

Juha Rekola, puheenjohtaja
Aura Neuvonen, varapuheenjohtaja
Pasi Huttunen
Sarri Kukkonen
Katri Nisula
Reeta Pöyhtäri
Olli Ylönen

Hallitus käsitteli säätiön kehitysyhteistyötä ja kotimaan globaalikasvatustoimintaa, taloutta, varainhankintaa, toiminnan kehittämistä, rekrytointeja ja Vikesin yhteistyösuunnitelmia. Vuoden 2018 aikana Vikesissä oli useita henkilöstövaihdoksia. Toiminnanjohtaja Niklas Kaskeala irtisanoutui toukokuussa ja hänen sijaisenaan toiminut Kirsi Koivuporras-Masuka jäi vanhempainvapaalle kesäkuussa. Toiminnanjohtajan määräaikaisena sijaisena aloitti elokuussa Auli Starck.

Kotimaan viestintä- ja globaalikasvatushankkeen osa-aikainen koordinaattori Riikka Seppälä jäi vanhempainvapaalle maaliskuussa ja hänen seuraajakseen kutsuttiin Sanna Jäppinen. Viestinnän osa-aikaisena asiantuntijana toimi Esa Salminen.

Kehitysyhteistyöhankkeista vastasivat täysipäiväisenä työntekijänä Peik Johansson (Somalia) sekä osa-aikaisina työntekijöinä Aija Kuparinen (Myanmar), Kimmo Lehtonen (Nicaragua) ja Eeva Simola (Nepal). Somalian hankkeen osa-aikaisena asiantuntijana toimi Wali Hashi. Aija Kuparisen siirryttyä muihin tehtäviin maaliskuussa, Myanmarin hankkeen koordinaatio siirtyi toiminnanjohtajan vastuulle.

Vikesin toimisto sijaitsi Hakaniemessä, Siltasaarekatu 16, Journalistiliiton vuokralaisena.

Kirjanpidosta vastasi Rva K. A. Koskisen Tili- ja Toimistopalvelu Oy. Tilintarkastajina toimivat Lotta Kauppila, KHT sekä edustamansa tilintarkastusyhteisö Tilintarkastusrengas Oy.

Lähipiiritoimet

Säätiölaki edellyttää, että säätiön toimintakertomus sisältää tiedot säätiön suppeaan lähipiiriin annetuista avustuksista, kokonaan tai osittain vastikkeettomista taloudellisista eduista sekä muista lähipiirin kanssa tehdyistä taloudellisista toimista. Tiedoista on käytävä ilmi lähipiirisuhteen luonne, kuvaus toimista tai eduista sekä toimien tai etujen raha-arvo. Lisäksi on annettava tiedot suppeaan lähipiiriin kuuluville annetuista rahalainoista, vastuista ja vastuusitoumuksista.

Vikesin toiminnan luonteen vuoksi säätiön lähipiirille ei myönnetä avustuksia eikä taloudellista etua, vaan toiminta kohdistuu kehitysyhteistyö- ja globaalikasvatushankkeiden toteuttamiseen sekä niistä viestimiseen. Säätiön lähipiirille ei annettu osittain tai kokonaan vastikkeettomia etuja. Kaikki lähipiirin kanssa tehdyt taloudelliset toimet olivat vastikkeellisia.

Säätiön hallituksen tai valtuuskunnan jäsenille ei maksettu palkkiota. Säätiön toiminnanjohtajalle ja tämän sijaiselle maksettu palkka lakisääteisine sivukuluineen oli yhteensä 73 045,30 euroa. Henkilöstökulut olivat yhteensä 315 996,05 euroa. Säätiön toimitila on vuokrattu markkinahintaan (337 euroa/kk) taustayhteisöön lukeutuvalta Suomen Journalistiliitolta.

Lähipiirille ei annettu rahalainoja, vastuuta tai vastuusitoumuksia.

Vikes sai lahjoituksia toiminnan tukemiseen yhteensä 48 015 euroa. Monet lahjoittajista kuuluvat säätiön laajaan lähipiiriin. Lahjoittajat on eritelty säätiön kirjanpidossa. Lahjoituksia kerättiin Poliisihallituksen rahankeräysluvalla (keräyslupa RA/2017/1252, voimassa 7.1.2020 Suomessa, Ahvenanmaata lukuun ottamatta).

Yleistä vuoden 2018 toiminnasta ja taloudesta

Vuonna 2018 Vikes jatkoi työskentelyä neljän aiemmin käynnistyneen ulkoministeriön rahoittaman kehitysyhteistyöhankkeen parissa ja aloitti uuden EU-rahoitteisen kehitysyhteistyöhankkeen Somaliassa. Kotimaassa Vikes toteutti Helsingin Sanomien Säätiön rahoittaman globaalikasvatushankkeen Sananvapautta maahanmuuttajille.

Vikesin toimintaa on sen perustamisesta saakka rahoitettu pääosin Suomen julkisista kehitysyhteistyövaroista. Keväällä 2018 Vikes suunnitteli jatkoa käynnissä oleville kehitysyhteistyöhankkeille sekä uutta naistoimittajien asemaa ja toimitusten tasa-arvoa tukevaa yhteishanketta Nepalissa ja Tansaniassa. Näille haettiin rahoitusta ulkoministeriön hanketuesta toukokuussa. Ulkoministeriön päätökset saatiin juuri ennen joulua. Vikesille myönnettiin vuoden 2018 hakukierroksella rahoitusta kaikille viidelle hankkeelle yhteensä 1 810 000 euroa. Osa hankkeista on kaksivuotisia, osa kolmevuotisia. Ministeriö kehui perusteluissaan Vikesin erityistä temaattista osaamista ja pitkäaikaista kokemusta sananvapauden ja sitä kautta demokratian vahvistamisessa.

Vikesin ainutlaatuinen asema sananvapautteen ja mediaan erikoistuneena suomalaisena kehitysyhteistyön tekijänä näkyi myös syksyllä eduskunnalle annatussa ensimmäisessä kehityspolitiikan tulosraportissa. Vikes on raportissa mukana toimittajien koulutuksen osalta. Vuosina 2015–2017 Vikes on kouluttanut 960 toimittajaa ja dokumentaristiopiskelijaa yli kymmenessä köyhässä maissa.

Vikes on vuonna 2018 Kepasta ja Kehyksestä muodostuneen uuden kattojärjestön Fingon jäsen sekä Suomen Somalia-verkoston jäsenjärjestö. Vikes teki molempien kanssa läheistä yhteistyötä vuoden aikana, muun muassa osallistumalla tilaisuuksiin ja tuottamalla tietoa järjestöjen verkkosivuille.

Kotimaan toiminnan ja globaalikasvatuksen toteuttamiseksi Vikes haki yhdessä Maailma.netin kanssa ulkoministeriön viestintä- ja globaalikasvatustukea kestävä kehityksen opintokokonaisuuden tuottamiseksi kansanopistojen journalismin opiskelijoille. Hanketta

suunniteltiin syksyllä Laajasalon ja Voionmaan opistojen kanssa. Myönteinen rahoituspäätös saatiin vuoden 2019 maaliskuussa.

Virolaisen Mondon johdolla Vikes osallistui myös EU:n globaalikasvatusta tukevaan DEAR-rahoitushakuun. Syksyllä valmisteltu hakemus pääsi loppuvuodesta haun toiselle kierrokselle ja suunnittelu jatkuu vuoden 2019 puolella. Eurooppalaisille nuorille ja toimittajille suunnattu kolmivuotinen hanke pyrki luomaan monipuolista ja ihmisoikeuksia kunnioittavaa kuvaa muuttoliikkeestä ja maahanmuutosta. Hankkeessa ja sen suunnittelussa on mukana järjestöjä kuudesta eri EU-maasta.

Journalistien toiminnan rajoittaminen ja turvallisuuden uhat näkyivät vuonna 2018 myös Vikesin ja erityisesti sen kumppaneiden toiminnassa. Nicaraguassa presidenttiparin toimet muutoksia vaativaa kansalaisyhteiskuntaa ja mediaa kohtaan kehittyivät nopeasti huolestuttavaan suuntaan keväällä, kun Nicaraguan hallinto vastasi kansalaisten mielenilmaisuihin väkivallalla. Yksi tapahtumien ensimmäisistä uhreista oli Vikesin aiemman hankkeen koulutuksiin osallistunut journalisti Ángel Gahona. Myös Vikesin työntekijän matkustamista alueelle jouduttiin siirtämään turvallisuussyistä ja suunniteltuja koulutuksia siirtämään naapurimaihin.

Somaliassa epävakaan turvallisuustilanteen lisäksi Vikesin aikaa ja resursseja söi oikeuskäsittely liittyen kumppanimme Somalian journalistiliiton (NUSOJ) nimen käyttöön. Somalian journalistiliiton entinen pääsihteeri haastoi Vikesin oikeuteen Keniassa sekä markkinaoikeuteen Suomessa tavaramerkin väärinkäytöstä. Vikes pitää kanteita perusteettomina. Asia on lakimiesten hoidossa, ja Suomen Journalistiliitto kattaa juristikulut.

Rahoituksen ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys ja samalla rahoituspohjan laajentaminen ovat Vikesin toiminnan turvaamiseksi olennaisia ja myös vuonna 2017 hyväksytyyn strategiaan mukaisia. Ulkoministeriön eri rahoitushakujen sekä EU-rahoituksen lisäksi vuonna 2018 Vikes kartoitti ja kokeili rahoituksen hakemista uusilta tahoilta kuten Opetushallitukselta ja useilta eri säätiöiltä. Samalla on syytä todeta, että rahoitusleikkaukset paitsi kehitysyhteistyössä myös koulutuksen ja tutkimuksen kohdalla näkyivät lisääntyneenä kilpailuna avustusten hakujen yhteydessä ja erittäin korkealaatuisina hakemuksina.

Viestintä ja varainhankinta

Vuonna 2018 jatkettiin viestinnän ja varainhankinnan kehittämistyötä, jonka tavoitteena on vahvistaa Vikesin varainhankintaa etenkin verkossa, viestiä entistä tehokkaammin Vikesin toiminnasta ja sen tuloksista sekä tarjota ydinkohderyhmille mielekkäitä tapoja tukea Vikesin toimintaa.

Vikesin verkkosivusto uusittiin kokonaan vuonna 2018. Uusi sivusto julkaistiin elokuun lopussa, ja lahjoitustyökalu viimeisteltiin lokakuussa.

Sivusto on ulkoasultaan moderni ja sisällöltään suunniteltu käyttäjälähtöiseksi. Palvelumuotoilija Henriika Lindroosin kanssa sivusto suunniteltiin yksinkertaisemmaksi, mukaan ottavammaksi ja innostavammaksi kuin aikaisempi, toiminnan esittelyyn painottunut sivusto.

Visuaalisen ilmeen uudisti graafikko Iina Lievonen-Thapa, ja teknisen toteutuksen teki Kajahdus Oy.

Sivustosta saatiin paljon hyvää palautetta helppokäyttöisyydestä, visuaalisuudesta ja uusien tekstien innostavuudesta. Sivuston kävijämäärä kasvoi 15 prosenttia uuden sivuston julkaisun jälkeen (ensimmäiset viisi kuukautta uutta sivustoa verrattuna viimeiset viisi kuukautta vanhaa sivustoa), joskin tähän vaikuttavat paljon vuodenajan vaihtelu ja käytetty mainosraha.

Vuonna 2018 Vikesin sivustolla oli uniikkeja kävijöitä 16 695 (vuonna 2017 vastaava luku 20 301). Vikesin sivuston luetuimmat sivut (Etusivu, Meistä, Työmme) syksyllä näyttävät, että sivustolta haetaan tietoa Vikesistä ja sen työstä, mutta myös luetaan uutisia ja katsotaan lahjoitusmahdollisuutta. Koko vuoden luetuin juttu oli englanninkielinen ”Press Freedom in Ethiopia - Only the diaspora is allowed to speak”, joka keräsi 834 uniikkia lukijaa.

Myös keskeisten somekanavien Facebookin ja Twitterin seuraajamäärät kasvoivat. Facebookissa kasvua oli 14 prosenttia ja seuraajia 2570. Twitterissä Twitterissä seuraajia oli 1140.

Uudelle sivustolle toteutettiin aiempaa modernimpi varainkeruuratkaisu, joka mahdollistaa sekä kertamaksut verkkopankilla että kuukausilahjoittamisen laskulla ja luottokortilla. Varainhankintaa varten kehitettiin myös kummikonsepti, joka julkistettiin syksyllä Tansanian yhteisöradion toimittajista ja Myanmarin dokkaristeista kertovien videoiden kanssa.

Uusia kuukausilahjoittajia saatiin syksyllä vain kaksi, mutta kertalahjoituksia kymmenkunta, osa useampien satojen eurojen arvoisia. Samaan aikaan saatiin lisää yksityislahjoituksia Facebookin lahjoitustyökalulla. Konsultti Henriika Lindroosin mukaan tämä on hyvä alku, sillä varainhankinnassa lahjoittajien määrä kasvaa tyypillisesti pidemmällä aikavälillä ja vaatii myös aktiivista työtä ja kampanjointia.

Verkkoviestinnän lisäksi Vikes esitteli toimintaansa Maailma kylässä -festivaalilla ja Journalismin päivässä. Vikesin työ Somaliassa sai myös näkyvyyttä Helinä Rautavaaran museossa. Museossa järjestettiin 14.3.–2.9.2018 näyttely ”Mogadishu ennen ja nyt – Kuvia ja runoja kaupungista”, jossa oli museon kokoamien ja Suomi-Somalia-seuran kuvien lisäksi myös Vikesin hankevastaavan Peik Johanssonin kuvia.

Vikesin hankkeet vuonna 2018

GLOBAALIKASVATUS

Sananvapautta maahanmuuttajille

Helsingin Sanomien Säätiön rahoittamassa hankkeessa ”Maahanmuuttajat osaksi julkista keskustelua: Sananvapaus kansalaistaitona ja ihmisoikeutena Suomessa” Vikes vahvisti yhdessä vapaaehtoisten toimittajamentorien, viestinnän tutkijoiden ja muiden yhteistyökumppanien kanssa maahanmuuttajien medialukutaitoa ja mahdollisuuksia seurata julkista keskustelua, ymmärrystä suomalaisen median toiminnasta ja yleistä tietämystä sananvapaudesta ihmisoikeutena.

Tiedon ohella osallistujille annettiin käytännön työkaluja mielipiteen- ja sananvapauden harjoittamiseen, ja toimittajamentorit tarjosivat vinkkejä muun muassa haastattelutekniikasta, videokuvauksesta, juttujen rakentamisesta ja suomalaisen mediakentän moninaisuudesta sekä auttoivat osallistujia löytämään heitä kiinnostavissa teemoissa näkökulmia, haastateltavia ja mahdollisia julkaisukanavia.

Koulutus toteutettiin kolmessa kaupungissa: Helsingissä, Tampereella ja Vaasassa. Ensimmäiset työpajat järjestettiin huhtikuussa 2018 ja viimeinen kokoontuminen pidettiin marraskuussa 2018. Työpajojen kieli oli englanti. Ratkaisu oli toimiva, sillä kaikilla osanottajilla oli vähintäänkin melko hyvä englanti, useimmilla erinomainen.

Osanottajia ilmoittautui kolmella paikkakunnalla mukaan yhteensä 40 henkilöä. Lopulta aktiivisesti työpajoihin osallistui 12 henkilöä. He ovat alun perin kotoisin Bangladeshista, Kiinasta, Nigeriasta, Filippiineiltä, Ruandasta, Vietnamista, Britannian ja Brasiliasta ja Indonesiasta.

Syyskuussa 2018 pidettyyn kolmanteen työpajaan mennessä kaikki koulutuksen osanottajat esittelivät yhden aiheen, jota he halusivat käsitellä tarkemmin. Kaikkien kohdalla suunnitelmat eivät ole johtaneet konkretiaan, mutta palautteen perusteella useimpien kohdalla koulutuksen tuloksena on syntynyt vähintäänkin suurempi ymmärrys suomalaisen median toiminnasta ja omista osallistumismahdollisuuksista sekä hyödyllisiä verkostoja toimittajamentorien, koulutusten muiden puhujien ja Vikesin henkilökunnan kanssa.

Myös toimittajamentorit pitivät kokemusta myönteisenä ja kertoivat saaneensa hankkeen aikana itsekin paljon uusia näkökulmia ja oivalluksia.

KEHITYSYHTEISTYÖHANKKEET

Myanmar: Yangonin elokuvakoulu

Yangon Film School on vuodesta 2005 lähtien kouluttanut Myanmariin ensimmäisen sukupolven itsenäisiä dokumentaristeja. Vikes on ollut yksi koulun kansainvälisistä tukijoista alusta asti. Koulun keskeisenä tavoitteena on tukea kansalaisyhteiskuntaa ja kulttuurien välistä dialogia sekä luoda moniäänistä mediaa Myanmariin.

Yangon Film Schoolin oppilaiden toteuttamia elokuvia on esitetty ympäri maailmaa, ja ne ovat voittaneet lukuisia palkintoja kansainvälisillä ja paikallisilla elokuvafestivaaleilla. Koulun elokuvat ovat saaneet hyvin näkyvyyttä myös sosiaalisessa mediassa. Ensimmäisiä dokumentteja ja TV-sarjoja on saatu televisiolevitykseen Myanmarissa, mikä on tärkeää paikallisen yleisön saavuttamiseksi. Elokuvien esittämiseksi pääkaupungin ulkopuolelle koulu toteutti myös Travelling cinema -nimellä kulkevaa toimintaa, joka tavoitti yli 2000 nuorta maan syrjäisimmissä osissa. Vuonna 2018 koulu käynnisti uusina aloitteina doku-animaatioiden tuotannon muun muassa naisiin kohdistuvasta seksuaalisesta väkivallasta sekä osallistavan videotuotannon paikallisten yhteisöjen kanssa.

Vuonna 2018 aloitti 12 uutta opiskelijaa, joista puolet oli naisia. Kaiken kaikkiaan oppilaita oli 36, joista 15 oli naisia. Vuonna 2018 opiskelijat edustivat 12 eri etnistä ryhmää ja kahta uskontokuntaa. Koulutuspäiviä oli vuoden aikana yhteensä 262.

Myanmarin poliittisen tilanteen takia Yangon Film School on rekisteröity kansainväliseksi järjestöksi ja hallintoa on pyöritetty Berliinistä käsin. Vuonna 2018 hallinnollista vastuuta siirrettiin paikallisiin käsiin ja Berliinin toimisto suljettiin, tosin muutama avaintyöntekijä jatkaa vielä Berliinissä. Paikallista henkilökuntaa koulutettiin työn ohessa. Paikallisen kapasiteetin vahvistamiseksi opiskelijoita koulutettiin myös systemaattisesti seuraavien kurssien tutoreiksi ja mentoreiksi.

Tavoitteena on, että koulusta vastaava Yangon Film Foundation hankkii tulevaisuudessa elokuvakoulun rahoituksen ja ottaa kokonaan hoitaakseen koulun hallinnon. YFS on onnistunutkin verkostoitumaan uusien rahoittajien kanssa ja saanut uusia tukijoita tietyille toiminnoille. Kestävä perusrahoituksen turvaaminen on kuitenkin edelleen haaste, ja tässä juuri Vikesin rooli on ollut erittäin merkittävä.

Kansainvälisten rahoittajien lisäksi koulu hankkii varoja ja opiskelijoilleen arvokasta työkokemusta oman tuotantoyhtiönsä, Yangon Film Servicen kautta. Yhtiö tuottaa dokumentteja ja videoita muun muassa Myanmarissa toimiville järjestöille ja työllistää samalla koulun entisiä ja nykyisiä opiskelijoita.

Editointikurssilla opettivat keväällä 2018 puolentoista kuukauden ajan suomalaiset vapaaehtoiset ammattilaiset Tuula Mehtonen ja Tuuli Alanära.

Nepal: Tutkivan journalismin tukihanke

Vikes on tukenut tutkivan journalismin keskusta (Centre for Investigative Journalism, CIJ) Nepalissa 2010-luvun alusta. Vuoden 2018 lopussa päättynyt kaksivuotinen hanke keskittyi digiajan journalismiin kuuluvien taitojen opettamiseen nepalilaisille toimittajille, taitojen hyödyntämiseen ja tutkivaan journalismiin sekä kumppanijärjestö CIJ:n kapasiteetin vahvistamiseen.

Vuonna 2018 CIJ:n järjestämiin koulutuksiin osallistui 15 toimittajaa (7 naista) eri puolilta Nepalia. CIJ käytti koulutuksissa myös paikallisten lehtien ja verkkomedioiden päätoimittajia.

Osana koulutusta toimittajat kirjoittivat tutkivia juttuja, joiden työstämiseen he saivat sekä taloudellista tukea että asiantuntijaneuvoja CIJ:ltä. Vuonna 2018 julkaistiin yhteensä 10 tutkivaa juttua, jotka olivat enimmäkseen skuppeja. Niiden online-julkaisuissa sovellettiin multimedialla ja käytettiin esitysgrafiikkaa. CIJ:n tuella tuotettuja tutkivia juttuja on julkaistu, tai niihin on viitattu pääosassa Nepalin valtamedioita, esimerkiksi Kathmandu Post Dailyssa ja Himal Khabar -viikkolehdessä sekä verkkojulkaisuista muun muassa Setopati.comissa.

Moni tutkiva juttu on käynnistänyt yhteiskunnallisen keskustelun, mikä on johtanut asioiden muuttumiseen. Esimerkkinä mainittakoon maan korkeimman oikeuden presidentin Gopal Parajulin eroon johtanut juttu. Sen kirjoitti CIJ-kurssin priimus, Kantipuri-lehden arvostettu toimittaja Krishna Gyawali. Ensimmäisen jutun aiheesta julkaisi jo aiemmin CIJ. Kustantaja, päätoimittaja ja toimittaja joutuivat jutun vuoksi syytteeseen ”oikeuden halventamisesta”.

Nepalin hallitus hyödynsi juttua syrjäseutujen voimahahmojen käyttämästä pakkotyövoimasta ja kehotti virastoja toimiin kauan sitten kielletyn käytännön lopettamiseksi. Köyhyysavustusten väärinkäyttöjuttu sai paikallisviranomaiset toimiin. Kansanedustajien asuntoedun väärinkäyttöjutun jälkeen jotkut heistä palauttivat rahoja.

Vaikuttavien juttujen myötä CIJ:n näkyvyys on kasvanut ja yhteydet eri mediataloihin vahvistuneet. Maaliskuun 22:nteen mennessä CIJ:n nettisivulla on ollut 678130 lukijaa. Vuoden kärkijuttuja koottiin jälleen kirjaksi, jota jaetaan eri tilaisuuksissa. CIJ käännähti myös englanninkielisen tutkivan journalismin oppaan nepaliksi.

CIJ:n osaamista vahvistettiin vuoden 2018 aikana kansainvälisten konferenssimatkojen, kansainvälisen harjoittelun, henkilöstön koulutusten ja laitehankintojen avulla.

Maaliskuussa CIJ:n projektipäällikkö Saurav Kolakshyapati, päätoimittaja Shiva Gaunle and hallituksen puheenjohtaja Namrata Sharma vierailivat Suomessa. Vikesin ja CIJ:n kesken pidettiin työpaja mahdollisesta tulevasta yhteishankkeesta. Vieraat tutustuivat myös suomalaiseen mediaympäristöön ja vierailivat ulkoministeriössä. Hankkeen exit-strategian tueksi Vikes järjesti tilaisuuden kuulla miten kolme eri organisaatiota, Long Play Oy, Suomen Inter Press Service ry ja Finnwatch ry, rahoittavat toimintaansa. Vikes ja Suomi-Nepal Seura järjestivät yhdessä keskustelutilaisuuden, jossa nepalilaiset vieraat puolestaan kertoivat työstään ja maansa lehdistönvapauden kehityssuunnista. Alustuksia seurannut keskustelu oli vilkasta.

Vuoden 2018 syksyllä aloitettiin hankkeen ulkopuolinen arviointi, joka valmistui alkuvuodesta 2019. Evaluaation tehneet nepalilaisen The Writing Workshop -konsulttitoimiston parivaljakko Binod Bhattarai ja Raghu Mainali arvioivat digitaalisen tutkivan journalismin hankkeen Nepalissa tarkoituksenmukaiseksi, mutta nostivat suosituksissaan esille myös tarpeen tukea erityisesti naistoimittajien osallistumista ja tarjota edelleen perustaitojenkin koulutusta.

Nicaragua, El Salvador, Honduras: Itsenäisen median tukihanke

Nicaraguan alueellinen itsenäisen median tukihanke jatkui vuonna 2018. Hankkeen päätavoitteena on kouluttaa ja tukea asiantuntija-avun turvin Nicaraguan, El Salvadorin ja Hondurasin riippumattomia medioita ja journalisteja kehittämään liiketoimintaansa ja työskentelemään innovatiivisesti tutkivan journalismin menetelmiä noudattaen.

Vuoden aikana hankkeen koulutuksissa ja työpajoissa oli yhteensä 142 osallistujaa.

Journalistien ja kansalaistoimijoiden turvallisuuteen kiinnitettiin erityistä huomiota. Nicaraguan hallituksen ajohardin seurauksena nyt noin 70 journalistia elää maanpaossa, suurin osa Costa Ricassa. Vikesin kumppanimedia Onda Local ja kansalaisjärjestö Centro Humboldt pystyivät kuitenkin jatkamaan toimintaansa, vaikkakin joutuivat tilanteen takia väliaikaisesti jäädyttämään aktiviteettejaan ja muuttamaan aikatauluja. Vikesin yksi prioriteetti vuonna 2018 oli tukea ennen kaikkea niiden journalistien ja kansalaisjärjestötiedottajien toimintaa, jotka pystyivät toimimaan vaarallisesta tilanteesta huolimatta maan sisällä.

Hanke tuki myös alueen toimittajien verkostoitumista, medioiden yhteistuotantoja sekä heidän omaa reportaasituotantoaan. El Salvadorin kumppanin El Faron kanssa tehtiin alueellista reportaasiyhteistyötä, jota he toteuttivat yhdessä nicaragualaisen journalistiverkoston kanssa.

Hankkeella on suora linkki kansalaisjärjestötoimintaan kumppaninsa, ympäristöjärjestö Centro Humboldtin kautta. Hanke tukee järjestön tiedotustoimintaa ja sitä kautta Nicaraguan toimittajien koulutusta ympäristökysymyksistä. Lisäksi hankkeen avulla koulutetaan paikallisia nuorten muodostamia ympäristöviestintäverkostoja.

Vuoden aikana jatkettiin tukea erityisesti journalistien ja medioiden verkostoitumisen, yhteistyöhön ja ammatilliseen koulutukseen. Niiden osalta merkittävä tapahtuma oli El Faron järjestämä vuosittainen Keski-Amerikan journalismifoorumi (FOROCAP), johon osallistui Vikesin tuella kumppaneita sekä muiden itsenäisten medioiden journalisteja Hondurasista ja Nicaraguasta. Liiketoiminnan kehittämistä tuettiin Sembra Media -konsulttitoimiston konsultoinnin ja koulutusten avulla. Niiden pohjalta on viime vuoden aikana rakennettu kumppaneille liiketoiminta- ja markkinointistrategiat.

Turvallisuussyistä liiketoiminta- ja markkinointistrategian kehittämiseen tähtäävä Sembramedian jatkotyöpaja jouduttiin viemään maan rajojen ulkopuolelle Guatemalaaan. Ensimmäinen työpaja pidettiin Managuassa toukokuussa. Guatemalan työpajassa myös työ kahden hondurasilaisen itsenäisen digimedien kanssa (El Criterio ja ContraCorriente) liiketoiminta- ja markkinointistrategian kehittämiseksi laitettiin alulle.

Guatemalan koulutuksen yhteyteen saatiin sovittua yhteistyöstä kansainvälisen IREX-järjestön El Salvadorin toimiston kanssa, joka tarjosi Vikesin kumppaneille nelipäiväisen turvallisuuskoulutuksen vastaten myös kaikista kustannuksista.

Somalia: Sananvapauden, journalismin ja julkisen palvelun median tukihanke sekä Parempaa journalismia Somalian median ammattitaitoa vahvistamalla

Vuonna 2018 Vikes toimi Somaliassa kahden kehitysyhteistyöhankkeen parissa. Ulkoministeriön rahoittama Somalian mediatukihanke jatkui vuonna 2018 tavoitteenaan parantaa somalialaisten journalistien ammattitaitoa ja tukea Somalian valtionmedian kehitystä kohti julkisen palvelun yleisradiotoimintaa. Aiempaa tasapuolisempi ja monipuolisempi tiedonvälitys lisää kansalaisten tiedonsaantia ja edistää Somalian yhteiskunnan rauhanomaista ja demokraattista kehitystä.

Alkuvuodesta valmistunut ulkopuolinen arvio hankkeen ensimmäisestä vaiheesta totesi Vikesin työn Somaliassa olleen tarkoituksenmukaista, hyvin tuloksellista ja tehokasta.

Vuonna 2018 Vikes käynnisti myös toisen hankkeen EU:n rahoituksella, jonka päätavoitteena on tukea media-alan työntekijöiden ammatillista järjestäytymistä ja kohentaa Somalian kansallistelevision henkilökunnan ammatillista osaamista.

Hankkeiden toiminnot tukevat toisiaan ja niissä on samat kumppanit: Somalian journalistiliitto, Somalian kansallistelevio SNTV sekä Somalian viestintäministeriö. Koulutustilaisuuksia järjestettiin myös Somalimaan journalistiyhdistyksen kanssa.

Vuonna 2018 Somalian hankkeissa koulutettiin journalismin perustaidoista ja ammattietikasta, työoikeuksista ja ammatillisesta järjestäytymisestä sekä SNTV:n työntekijöitä uutistyöstä ja keskusteluohjelmien tekemisestä. Somalimaassa järjestettiin koulutus journalismin perustaidoista ja ammattietikasta sekä koulutus naistoimittajille heidän asemansa ja osaamisensa vahvistamiseksi.

Eri puolilla Somaliaa ja Somalimaata järjestettyihin koulutuksiin osallistui vuonna 2018 yhteensä 369 toimittajaa, joista naisia oli runsas sata. Kouluttajina toimivat kokeneet suomalaiset ja somalialaiset toimittajat.

Lisäksi SNTV:lle toimitettiin studiokameroita, mikkejä, kaiuttimia, kuulokkeita ja valaisimia. Alkusysäyksenä yhteistyöhön lasten- ja nuortenohjelmien tuotannossa SNTV:llä tuotettiin lyhytdokkari kengänkiillottajapojasta, jota on levitetty myös Vikesin youtube-kanavalla.

Hankkeiden omarahoitukseen osallistuivat Kirkon Ulkomaanapu, Nenäpäivä-säätiö sekä Suomen Journalistiliitto. Lisäksi ulkoministeriö myönsi tukea EU-hankkeen kansalliseen omarahoitusosuuteen. Läheistä yhteistyötä tehtiin myös Vikesin hankeasiantuntija Wali Hashin ideoiman Anteeksiäntö-kampanjan kanssa.